

GONDOLATOK AZ ÁLLATVÉDELMI TÖRVÉNY FEJLESZTÉSÉRŐL

JÁMBOR Adrienn
tudományos segédmunkatárs (ME ÁJK)

1. Bevezetés

Tanulmányomban a hazai állatvédelmi normákat illetően a jogalkotás, és a jogalkalmazás fejlesztését szolgáló javaslatok kidolgozását tűztem célul, példaként megjelölve az adott részhez kapcsolható külföldi megoldásokat. A külföldi állatvédelmi eredmények bemutatása a jogalkotás fejlesztésére vonatkozó javaslatok kapcsán figyelmet érdemel, mert e megoldások szolgálhatnak mintaként a magyar szabályozás számára. Elsősorban az állatok védelmével foglalkozó osztrák és német jogi megoldásokat vettem vizsgálódásom középpontjába azért, mert a magyar állatvédelmi törvény szerkezeti felépítését tekintve nagy részben ezen államok állatvédelmi rendelkezéseit követi.

Munkámban a hazai állatvédelmi rendelkezések közül az állatvédelmi törvényre fókuszáltam, azon belül is csupán a jogszabály azon előírásait elemeztem és értékeltem a kapcsolódó külföldi joganyagra is támaszkova, amelyek megítélésem szerint a jogalkotás számára módosító javaslatként is szolgálhatnak.

2. Néhány szó az állatvédelemről

Az állatvédelmi tevékenység az emberek és az állatok viszonyának alakulásával függ össze. A háziasítás folytán a háziasított állatok tartása szükségképpen együtt járt bizonyos védelmi jellegű tevékenységekkel, hiszen az állatokról gondoskodni kellett. E gondoskodás folyamata a kezdetlegességtől a mára kialakult szintig rendkívül hosszú utat tett meg.¹

Az állatvédelem kérdésére hazánkban hosszú időn keresztül nem szentelt figyelmet sem a jogalkotás, sem a jogi szakirodalom. Az állatok védelmét a társadalom

¹ PAULOVICS Anita: Állatvédelem az EU jogharmonizáció tükrében. Budapest, Virtuóz Kiadó, 2002. 14.

egy szűk része saját ügyének tekintette, de ezek a kezdeményezések nem jutottak el a jogalkotás szintjére.² A jogalkotásban is megjelenő változás a rendszerváltáshoz köthető: az a felismerés került előtérbe, hogy a modern társadalmat az érdekli, hogy milyen területeken és milyen mélységig szükséges az állatok, mint az ember élőlénytársai védelme, ennek pedig alapvető jelentősége van az állatvédelem jogi szabályozása szempontjából.³

Az állatvédelem tulajdonképpen nem más, mint az állatvilágot különböző irányokból fenyegető veszélyekkel szembeni óvó tevékenységek foglalata. Szűkebb értelemben a háziállatok egyedeinek gondos és kíméletes tartása, tartózkodás az állatok bántalmazásától, kínzásától, erőn felüli kihasználásától és felesleges elpusztításától.⁴ Tágabb értelemben nemcsak a háziállatokra, de elvileg bármely faj egyedére kiterjedhet, lényegében zavartalan, egészséges életfeltételeket biztosítva annak.⁵

Az állatvédelem, mint jogterület részben a természetvédelemből, részben pedig az emberek és az állatok viszonyának alakulásából „nőtte ki” magát. Az állat- és a természetvédelem közötti elhatárolási szempont az ember és az állat közötti kapcsolatban keresendő.⁶

A természetvédelem nem kizárólag önmagáért az állatért biztosít védelmet, hanem a természet részeként kívánja őket védeni.⁷ A Földön a vadon élő állatvilág nagymértékben lecsökkent, egyes állatfajok kipusztultak, vagy kipusztulóban vannak. Ezen állatfajok megőrzése⁸ érdekében speciális védelmi intézkedések szükségesek, amelyek körébe az élőhelyek védelme mellett a természeti egyensúly megőrzéséről való gondoskodás is beletartozik,⁹ vagyis a vadon élő állatok, valamint a természetvédelmi oltalom alatt álló, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó állatokkal kapcsolatos szabályok jellemzően természetvédelmi jellegűek.¹⁰

Ezzel szemben az állatvédelem elsősorban az olyan állatokat részesíti – önmagukért – védelemben, amelyek az ember gondozására vannak bízva. E jogterület foglalkozik a kedvtelésből tartott állatok, a mezőgazdasági haszonállatok, a szőrméjükért tenyésztett állatok, a veszélyes állatfajok egyedeinek, a kísérleti, oktatási vagy egyéb tudományos céllal tartott állatok, az állatkertekben, vadaskertekben, illetve vadasparkokban tartott állatok, a cirkuszi állatok, valamint a kóbor állatok kíméletével, kínzásának tilalmával.

² Uo. 11.

³ ZOLTÁN Ödön: Az állatvédelmi törvény elé. *Magyar Jog*, 1997/7. 407–408.

⁴ LÁNG István (főszerk.): *Környezet- és természetvédelmi Lexikon I.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 2002. 43.

⁵ Uo.

⁶ A hazai természetvédelmi szabályozásról ld. BÁNDI Gyula: *Környezetjog.* Budapest, Szent István Társulat, 2011. 320–324.

⁷ TILKI Katalin: Állatvédelem a nemzetközi egyezményekben és az Európai Unióban, I. rész. *Ügyészek Lapja*, 2017/1. 19.

⁸ EMBERSICS Judit: Az állatvédelem kialakulása és történeti áttekintése. *Iustum Aequum Salutare*, 2016/4. 219.

⁹ Ld. PAULOVICS Anita: A védett állatokkal kapcsolatos hatályos jogi szabályozás problematikus pontjai. *Jogtudományi Közlöny*, 2004/3. 111–119.

¹⁰ ZOLTÁN Ödön: *Az állatvédelem jogi rendje.* Budapest, KJK-KERSZÖV, 2000. 27–28.

Mint látható, a szabályozás nagyon sokrétű és szertágazó, a felsorolt állatok mind az ember gondozása alatt állnak. Megjegyzendő, hogy az állatvédelem jogi szabályozásának az utóbbi 2-3 évtizedben történő változásának egyik oka az állatokról történő filozófiai-etikai diskurzusok előtérbe kerülése volt. Egyre elterjedtebbé vált, illetve válik az a nézet, miszerint az embert erkölcsi felelősség terheli a környezetében lévő állatok jól létének biztosítása érdekében. Az állatok erkölcsi státuszával kapcsolatos filozófiai álláspontok bemutatását jelen tanulmányban – részben terjedelmi korlátok, részben a téma sokrétősége miatt – mellőzöm. Nem hagyható szó nélkül ugyanakkor az, hogy a filozófiai kérdések jelentős szerepet játszottak az állatvédelmi mozgalmak, állatvédő szervezetek aktivizálódásában és ennek eredményeként a jogi szabályozásban is megjelentek az eredmények. Napjainkban az emberek többsége már nem tekint úgy az állatokra, mint pusztá tárgyakra. Ebben kiemelkedő jelentősége volt Peter Singer *Animal Liberation* című művének, amiben közérthető módon fogalmazta meg az állatok morális státuszával kapcsolatos nézetit. Singer munkássága alapján indult meg – és vált napjainkra világméretűvé – az Animal Liberation Movement elnevezésű állatvédelmi mozgalom. De szintén az állatokkal szembeni erkölcsi felelősséget hangsúlyozza Tom Regan *The Case for Animal Rights*, valamint Richard D. Ryder *Victims of Science: The Use of Animals in Research* című művében. Mindez komoly szerepet játszott abban, hogy már jogszabályi szinten is megfogalmazást nyert az állatokkal szembeni erkölcsi felelősség kérdése.

Az állatvédelem fogalmát vizsgálva felmerül a kérdés, hogy mit értünk védelem alatt? A védelem több szempontú lehet: gazdasági, környezet- és természetvédelmi,¹¹ de eredhet etikai megfontolásból is. Az állattenyésztés és az állategészségügy követelményei kapcsolódnak az állatvédelem fogalmához, azt azonban korántsem merítik ki. Az állattenyésztés, a vad- és halgazdálkodás¹² gazdasági szempontokat érvényesít. A környezet- és természetvédelmi szempontú védelem valósul meg a fauna fajainak, s azok egyedeinek védelme során. A tulajdonképpeni állatvédelem azonban közvetlenül nem gazdasági, nem környezet- és természetvédelmi szempontból, hanem etikai megfontolásból ered. Az állatokkal való méltatlan bánásmód az emberekben kelt megbotránkozást. Ezen az alapon jöttek és jönnek létre az állatvédelmi szervezetek szerte a világon, és e szervezetek fellépése nyomán jelennek meg a jogszabályokban állatvédelmi előírások.¹³

3. Az ember erkölcsi kötelessége az állatok védelme

A jog világában az állatvédelem eszköze nem más, mint a védelem jogszabályi erővel való elrendelése, a védelem általános elveinek deklarálása, tilalmak felállítását és a szabályok megszegésének szankcionálása.¹⁴ Ezen eszközöket az Országgyűlés által 1998.

¹¹ Ld. PAULOVICS Anita: Állatvédelem a nemzetközi szabályozás tükrében. *Magyar Jog*, 2004/2. 82–92.

¹² Ld. FODOR László: *Környezetjog*. Debrecen, 2015. 2. jav. kiad. 287–289. http://real.mtak.hu/26713/1/Jegyzet_Kornyjog_2015_jav_kiadoi_vegleges.pdf

¹³ LÁNG (főszerk) i. m. 43.

¹⁴ ZOLTÁN Ödön: Az állatvilág védelme és egyes újabb jogalkotások. *Jogtudományi Közlöny*, 1979/9. 606.

március 16-án elfogadott, az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) hivatott biztosítani. A törvény címe különbséget tesz az állatvédelem és az állatok kímélete között, holott az állatvédelem fogalmi körébe az állatok kímélete is szorosan beletartozik. Ez egyébként a jogszabály számos rendelkezéséből kitűnik.¹⁵

Az Ávtv. preambulumban rögzítésre került az Országgyűlés azon állásponjtja, hogy az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége, valamint az állatvilág és minden egyede nagy értéket jelentenek az emberiség számára, továbbá a Magyar Köztársaság aktívan szerepet vállal a nemzetközi törekvésekből az állatok védelme és kímélete érdekében.

Az Ávtv. célja az állatvédelem, az emberi felelősségtudat fokozása, valamint az állatvédelem alapvető szabályainak meghatározása.¹⁶ Mindebből általánosságban három lényeges következtetést kell levonni: az ember erkölcsi kötelessége az állatvédelem és az állatok kímélete, szükségesség az emberi felelősségtudat növelése, valamint rendkívül fontosak az állatvédelmet szolgáló – a törvény céljainak megfelelő – további jogszabályok annak érdekében, hogy az állatvédelem és az állatok kímélete egyre teljesebbé váljék.¹⁷

Az osztrák szövetségi szintű állatvédelmi törvény (a továbbiakban: az osztrák állatvédelmi törvény) céljaként az állatok életének védelmét és azok jólétének biztosítását határozza meg. A védelem alapja az, hogy az emberek felelősséggel tartoznak az állatokért, mint az emberhez hasonló teremtményért.¹⁸ Az 'emberhez hasonló teremtmény' kifejezéssel a törvény azt emeli ki, hogy az állatok érző lények, akiknek az érdekeit erkölcsi okokból kell figyelembe venni. Az osztrák állatvédelmi törvény egyik fő célkitűzése az, hogy ne okozzanak szükségtelen fájdalmat, szenvedést, szorongást az állatoknak. Másrészt a törvény megállapítja azokat az alapvető követelményeket, amelyek az állatok jólétét biztosítják. Ezen célokat figyelembe véve a törvény olyan szabályokat tartalmaz, amelyek az állatok tartását és kezelését írják elő, mondván, hogy azok érezni, szenvedni képes élőlények.¹⁹

A német állatvédelmi törvény az osztrák szabályozással azonosan határozza meg a törvény célját, továbbá kimondja, hogy alapos ok nélkül senki nem okozhat az állatoknak fájdalmat, szenvedést vagy szorongást.²⁰

A hazai törvény szabályozási körébe vonja: a gazdasági haszon céljából tartott, igénybevetett állatokat, a kutatási-kísérleti célra szolgáló, illetve a tudományos és oktatási célból tartott állatokat, a verseny- és sportcélra tartott állatokat, a pásztorebeket, az őrző-, védő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő és terápiás kutyákat, a vadászat-

¹⁵ ZOLTÁN Ödön: Az állatvédelmi törvény után. *Magyar Jog*, 1999/4. 215.

¹⁶ Böő István: Az állatvédelem általános értelmezése. *Őstermelő: gazdálkodók lapja*, 2004/5. 70.

¹⁷ Uo.

¹⁸ § 1 Bundesgesetz über de Schutz der Tiere (Tierschutzgesetz – TSchG).

¹⁹ Regina BINDER: A Large Step – But Still a Long Way to Go Austrian Animal Welfare Legislation: An Overview. *Journal of Animal & Natural Resource Law*, vol. 8. (2012) 100–101.

²⁰ Article 1, Federal Law Gazette I, p. 1094.

ra alkalmazott állatokat, a mutatóanyag vagy bemutatási célra szolgáló állatokat, az őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokat, a kedvtelésből tartott állatokat, a veszélyes, kóbor- és tenyésztő állatokat, valamint a vadon élő fajok bármilyen célból fogva tartott egyedeit.

A magyar szabályozással ellentétben, az osztrák állatvédelmi törvény nem alkalmaz taxatív felsorolást. Az osztrák állatvédelmi törvény hatálya főszabály szerint minden állatra kiterjed, azonban a jogszabály meghatározott szakaszainak hatálya kizárólag a gerinces állatokra, a lábasfejúekre és a tízlábúakra terjed ki. A vadászat és a halászat szabályozása pedig nem tartozik a törvény hatálya alá.²¹

A hazai szabályozás – mint látható – a pozitív taxáció módszerével sorolja fel azokat az állatokat, amelyeket védelemben kíván részesíteni. Mivel a jogszabály negatív taxációt nem tartalmaz, felmerül az a kérdés, hogy azok az állatok, amelyek a pozitív taxációba nem esnek bele nem élveznek védelmet? E kérdésre azonban nem adható igenlő válasz, a jogalkotó tudatosan nem vonhat ki egyes egyedeket a szabályozás alól, amire következtetni is lehet a jogszabály preambulumból.²² Álláspontom szerint a pozitív taxáció módszerének alkalmazása nem célszerű megoldás, hiszen az állatvédelem lényege épp abban rejlik, hogy az állatvilág minden egyedét²³ óvni kell. Az Ávtv. preambulumból és céljából arra következtethetünk, hogy a jogalkotó szándéka szerint sem engedhető meg az olyan állatok bántalmazása, amelyeket a törvény hatályára vonatkozó rendelkezése nem sorol fel. Bár a törvény preambuluma közvetlenül alkalmazandó szabályként nem értelmezhető, mégis általánosságban rögzíti a jogalkotó célját, és a tételes rendelkezések alkalmazásához egyfajta iránymutatásként szolgál a jogalkalmazók számára. A preambulumban a jogalkotó kifejezésre juttatta, hogy elismeri azt a megkülönböztethetetlen nagy értéket, amelyet az állatvilág egésze és annak egyedei jelentenek az emberiség számára. Továbbá a törvény egyik céljaként az állatvilág egyedei védelmének elősegítését határozta meg. Mindezeket alapul véve, véleményem szerint a jogalkotói szándék az állatvilág egészének védelmére irányult, ehhez ugyanakkor célravezetőbb megoldás lenne, ha a törvény hatálya – főszabályként – minden állatra kiterjedne, hiszen maga a törvény is ennek szellemében született. Az osztrák állatvédelmi törvény mintájára, a főszabályi rendelkezést követően kellene meghatározni, hogy a törvény mely szakaszainak hatálya terjed ki kizárólag a gerinces állatokra, a lábasfejúekre és a tízlábúakra. A lábasfejúeket és a tízlábúakat azért célszerű a törvény hatálya alá vonni, mert tudományos bizonyítékok igazolják, hogy ezek a fajok képesek megélni a fájdalmat, a szenvedést, a félelmet, illetve tartós egészségkárosodást szenvedhetnek.²⁴

²¹ § 1. 3. TSchG.

²² PAULOVICS Anita: Az állatvédelem jogi szabályozása 1985-2005. In: JAKAB András – TAKÁCS Péter (szerk.): *A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005.* II. k. Gondolat-ELTE ÁJK, Budapest, 2007. 885.

²³ ZOLTÁN Ödön: Az állatvédelem jogi szabályozásáról. *Magyar Jog*, 1992/7. 403.

²⁴ SÍROS Mihály – MÓRÓ Adrienn – SZŰCS Endre: Állattenyésztési etika és az állatjólét fejlődése napjainkig. II. rész: filozófiai megközelítések. *Animal Welfare, etológia és tartástechnológia*, 2009/2. 114.; valamint a lábasfejúeket és a tízlábúakat a 2010/63/EU irányelv a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről HL L 276., 2010.10.20. 34. o. is hatálya alá vonja a fent említettek miatt.

4. Az állatvédelem alapvető követelményei

4.1. Az állattartás szabályai

Az állattartás általános szabályai lényegében az állattartó kötelezettségeit rögzítik. A törvény értelmében állattartó az állat tulajdonosa, illetve aki az állatot vagy az állatalománnyt gondozza, felügyeli. Vagyis ő az a személy, aki az állattal rendelkezni jogosult és ő az, aki az állat gondozására köteles.

Az állattartó a jó gazda gondosságával köteles eljárni. Kérdésként merülhet fel, hogy ki a jó gazda? A törvény értelmében a jó gazda az az állattartó, aki az állat szükségleteinek megfelelő életfeltételekről gondoskodik és ennek során tekintettel van az állat fajára, fajtájára, korára, nemére és élettani, valamint egészségi állapotára, továbbá az, aki az állat tartási és takarmányozási igényeit kielégíti (elhelyezés, táplálás, gyógykezelés, tisztán tartás, nyugalom, gondozás, kiképzés, nevelés, felügyelet).

A jó gazda gondosságán túl, az állat tartójának kötelezettségei közé tartozik az állatok elkülönített tartása, amennyiben azok veszélyt jelentenek egymásra, az állat ideális és biztonságos elhelyezése, szakszerű gondozása és szökésének megakadályozása, az állat igényeinek megfelelő rendszeres, de legalább napi egyszeri ellenőrzése, valamint a kedvtelésből tartott állat ürülékének közterületről való eltávolítása. Az állattartó köteles továbbá a megkötve tartott, vagy mozgásában egyéb módon korlátozott állat számára a zavartalan pihenés és a sérülésmentes mozgás lehetőségét biztosítani, a szabadon tartott állatnak pedig védelmet nyújtani a kedvezőtlen időjárástól és az egészségre ártalmas hatásoktól.²⁵ Amennyiben az állatot állandóan zárt körülmények között tartja, gondoskodnia kell az állat számára megfelelő mozgástér biztosításáról is.²⁶

Az osztrák állatvédelmi törvény az állattartó fogalmát úgy határozza meg, hogy minden olyan személy, aki felelős egy állatért, akár állandó, akár ideiglenes alapon tartja, vagy gondozza.²⁷ Az osztrák állatvédelmi törvény értelmében főszabály szerint mindenki jogosult az állattartásra, ha azonban az állat tartója nem tud a törvény rendelkezéseinek megfelelően gondoskodni az állatról, akkor köteles azt átadni állattartással foglalkozó egyesületnek, intézménynek vagy személynek. A tizennegyedik életévüket be nem töltött személyek a törvényes képviselő hozzájárulása nélkül nem tarthatnak állatot.²⁸ Véleményem szerint a hazai szabályozásba is átültethető az állattartáshoz való általános jogosultság azzal, az osztrák állatvédelmi törvényben is előírt a feltétellel, hogy amennyiben az állattartó nem tudja az előírásoknak megfelelő feltételeket biztosítani az állatnak, akkor köteles az állatot átadni állattartással foglalkozó intézménynek, szervezeteknek vagy személynek.

Az osztrák állatvédelmi törvény meghatározza az állattartás irányelveit, amelyek javarészt a magyar szabályozásban is megjelenő jó gazda gondosságáról, mint

²⁵ JULESZ Máté: Az íratlan szabályoktól a kodifikált normáig: az állatvédelem állatorvosi lova. *Jura*, 2008/1. 57.

²⁶ PAULOVICS (2002) i. m. 46.

²⁷ § 1. 4. TSchG.

²⁸ § 1. 12. TSchG.

állattartói kötelezettségekről szólnak. Az állattartó ugyanis köteles gondoskodni az állat megfelelő elhelyezéséről, ellátásáról, élelmezéséről, a mozgás lehetőségének biztosításáról, tekintettel az állat fajára, fajtájára, korára, nemére és élettani, valamint egészségi állapotára.²⁹

Az osztrák állatvédelmi törvény az általános rendelkezések között rögzíti, hogy az, aki sérülést okoz vagy veszélyeztet egy állatot, ésszerűen elvárható mértékben köteles szükséges elsősegélyt nyújtani az állatnak, vagy ha ez nem lehetséges, akkor köteles elsősegélynyújtásról gondoskodni.³⁰ Aki e kötelezettségének nem tesz eleget 3750 euró, a rendelkezés ismételt megsértése esetén 7500 euró fizetésére kötelezhető.³¹ Véleményem szerint az elsősegélynyújtásról szóló rendelkezés az Ávtv.-be is átültethető lenne, azzal szemben pedig, aki e kötelezettségének nem tesz eleget, állatvédelmi bírság kiszabására kerülhetne sor. Napjainkban sajnálatos módon egyre gyakrabban értesülhetünk olyan esetekről, hogy az úton elütnek egy állatot és otthagyják. Sok esetben a baleset során az állat nem veszti azonnal életét, hanem súlyos sérüléseket szenvedve órákon, napokon keresztül szenvedve várja a megváltó halált. A hatályos állatvédelmi jogszabályaink ilyen esetekre azonban nem tartalmaznak előírásokat. Az ilyen és ehhez hasonló ügyekre nyújtana megoldást az, ha törvénybe foglalnák az osztrák „elsősegélyre” irányuló jogszabályi, vagy ahhoz hasonló előírást.

4.2. Beavatkozás az állaton

Mindenképpen az állatok kíméletét szolgálja azon törvényi rendelkezés, mely szerint az állaton fájdalommal vagy károsodással járó beavatkozást kizárólag szakirányú végzettséggel, illetve az állattartók körében szokásos beavatkozás esetében csak gyakorlattal rendelkező személy végezhet. Arról azonban, hogy kit kell ilyen személynek tekinteni a törvény nem szól. Kivételesen más személy is végezhet ilyen beavatkozást, amennyiben az állat érdekében erre halaszthatatlanul szükség van.³² Az állaton minden olyan beavatkozást el kell végezni, amelynek elmulasztása az állat fájdalmát, szenvedését idézi elő, az állatnak sérülést okoz, vagy az állat károsodásához vezet.

A beavatkozás során az azt végző személyt érzéstelenítési kötelezettség terheli, kivéve, ha az érzéstelenítés, illetve az ehhez szükséges rögzítés legalább akkora fájdalommal járna az állat számára, mint maga a beavatkozás.³³

Az Ávtv. tiltja az olyan sebészeti beavatkozások elvégzését, amelyek célja az állat küllemének megváltoztatása, vagy amely nem az állat egészsége vagy későbbi egészségkárosodásának megelőzése céljából történik, kivéve az ivartalanítást, valamint a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott további beavatkozást.

²⁹ § 13. TSchG.

³⁰ § 9. TSchG.

³¹ § 38 (3), TSchG.

³² PAULOVICS (2002) i. m. 52.

³³ CZERNY Róbert: *Az állatvédelem tízéves törvénye és tízparancsolata (1998-2008)*. Budapest, Rejtjel, 2009. 27.

Az Ávtv. előírja továbbá azt is, hogy az állat megjelölésénél az állat számára a legkisebb fájdalommal járó megoldást kell alkalmazni.

Az osztrák állatvédelmi törvény is rendelkezik az állaton végzett beavatkozásról. A jogszabály rögzíti, hogy állaton beavatkozást végezni kezelés és diagnózis felállítása érdekében, valamint az állat megjelölése céljából lehet. Az állaton főszabály szerint tilos fark kurtítást, fülkorrekciót, hangszál eltávolítást, karom eltávolítást, csőr kurtítást, valamint az állat külső megjelenésének megváltoztatását célzó műveleteket végezni. Azonban az osztrák állatvédelmi törvény lehetővé teszi ezen beavatkozások elvégzését, ha a tervezett beavatkozás a szaporodás megakadályozása, vagy az állat védelme, vagy más állatok védelme érdekében szükséges.³⁴

A német állatvédelmi törvény is rendelkezik az állatokon végzett beavatkozásról. Fájdalommal járó beavatkozások gerinces állatokon csak érzéstelenítéssel végezhetőek. Melegvérű gerincesek, hullók, valamint kétélűtűk esetén az érzéstelenítőt állatorvos felügyelete alatt kell beadni, azonban az illetékes hatóság jogosultságot adhat más személy részére is, akkor, ha az érzéstelenítő lövedék formájában kerül beadásra. Nem kell érzéstelenítést alkalmazni abban az esetben, ha embereknél sem alkalmaznának altatást, vagy ha a beavatkozással járó fájdalom kisebb, mint az érzéstelenítéssel járó fájdalom, vagy ha az állatorvos véleménye szerint a konkrét esetben nem lehet érzéstelenítést alkalmazni. A német állatvédelmi törvény a beavatkozások típusát nem határozza meg, azonban a gerinces állatok testrészeinek amputálásáról, valamint szerveinek eltávolításáról külön rendelkezik. Főszabály szerint ezen beavatkozások elvégzése tilos, de három esetben kivételt enged a jogszabály: ha a beavatkozás az adott esetben állatorvosi javallat alapján szükséges, vagy munkakutyák esetén, ha a további munkavégzés céljából szükséges és a beavatkozás ellen nincs kifogása az állatorvosnak, illetve szervek vagy szövetek eltávolítása során, ha az transzplantációs célokból szükséges.³⁵

Álláspontom szerint a hazai szabályozás értelmében is tilalmazottak e magatartások, amelyre utal a „[...] más, nem az állat egészsége vagy későbbi egészségkárosodásának megelőzése céljából történő sebészeti beavatkozás [...]”, valamint „[...] a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott további beavatkozás” rendelkezés. Az Ávtv. azonban nem határozza meg – az ivartalanítás kivételével –, hogy mit ért a más, nem az állat egészsége vagy későbbi egészségkárosodásának megelőzése céljából történő sebészeti beavatkozás alatt. A fark kurtításáról a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) kormányrendelet, mint az Ávtv. végrehajtására kiadott jogszabály rendelkezik. Ezen beavatkozásra az eb küllemének megváltoztatása érdekében, az eb hét napos koráig kerülhet sor. Véleményem szerint a fark kurtításra nem az eb küllemének megváltoztatása miatt kellene a magyar szabályozásnak lehetőséget biztosítania, hanem az osztrák állatvédelmi jogszabállyal megegyezően, abban az esetben, ha az az állat saját védelme, vagy más állatok védelme érdekében szükséges. Álláspontom szerint a jogértelmezést segítené elő, ha az Ávtv. a „[...] más, nem az állat egészsége vagy későbbi egészségkárosodásának megelőzése

³⁴ § 1. (7), TSchG.

³⁵ § 5. Federal Law Gazette I, p. 1094.

céljából történő sebészeti beavatkozás [...]” rendelkezést akár példálózóan az osztrák állatvédelmi törvény alapján kiegészítené.

4.3. Az állat életének kioltása

Az állat életének kioltását a hazai állatvédelmi törvény tiltja, kivéve, ha arra elfogadható okból vagy körülmény miatt kerül sor.³⁶ Azt, hogy mi minősül elfogadható oknak, illetve körülménynek a törvény nem taxatív határozza meg, csupán példálózóan sorolja fel.³⁷ Ilyen okok az élelmezési cél vágóállat esetében, a prém termelése, az állományszabályozás, a gyógyíthatatlan betegség, illetve sérülés, a fertőző betegségek felszámolása, valamint az azok ellen való védekezés, a kártevők irtása, a másként el nem hárítható támadás megakadályozása, a tudományos kutatás, a közegészségügyi veszély elhárítása.

Az Ávtv. eb és macska vonatkozásában külön szabályokat is megállapít. Nem minősül elfogadható oknak eb és macska tekintetében az élelmezési cél, illetve a prém termelése, és tilos e fajok élelmiszerként és prémként történő felhasználása. Ezen állatok prémjének, valamint az ilyen prémet tartalmazó terméknek a forgalomba hozatala, azoknak értékesítés céljából történő tartása, értékesítésre felajánlása vagy terjesztése tilos. Tiltott továbbá eb és macska prémjét, vagy az ilyen prémet tartalmazó termékeket importálni és exportálni, kivéve, ha az valamely közösségi jogi aktus alapján oktatási vagy preparálási célból engedélyezett.³⁸ E szabályokkal a jogalkotó azt biztosítja, hogy Magyarország területén eb vagy macska húsát, prémjét feldolgozó, értékesítő stb. tevékenység vagy üzlet ne működhessen.

Az Ávtv. az állat életének kioltását kizárólag kábítás útján teszi lehetővé. Az állat kábítása alatt minden olyan szándékos eljárást értünk, amelynek alkalmazása a tudat és az érzékelés fájdalom nélkül történő elvesztését okozza, beleértve a közvetlen halált okozó eljárásokat is. Azonban az Ávtv. a kábítási kötelezettség alól rögzít kivételeket, de e kivételek tekintetében gondossági kötelezettséget ír elő, mégpedig az állat életének kioltására szakszerű gyorsasággal kerülhet sor, illetve az a legkisebb szenvedéssel járhat. A kábítási kötelezettség azonban nem terjed ki a gerinctelen állatokra, a háztartásban élelmezési célra levágott baromfira, nyúlra, valamint arra az esetre, ha az állat életének kioltását szükséghelyzet indokolja.³⁹

Az osztrák állatvédelmi törvény is tiltja az állat életének kioltását, kivéve, ha arra elfogadható okból kerül sor. A kutyák és macskák életét élelmezési vagy más termékek előállítására céljából kioltani tilos. Gerinces állat életét csak állatorvos olthatja ki. Kivétekként rögzíti az osztrák állatvédelmi törvény a kártevők irtását, az élelmezési célból tartott vágóállatok életének kioltását, valamint azt az esetet, ha az állat életét haladéktalanul ki kell oltani, annak érdekében, hogy a szenvedéstől megkíméljük. Az állat életének kioltására oktatási, képzési vagy továbbképzési célból

³⁶ J Zoltán TÓTH.: Animal Protection and Animal 'Rights' in Hungary. *Jogelméleti Szemle*, 2012/4. 3.

³⁷ PAULOVICS (2002) i. m. 54.

³⁸ Uo.

³⁹ Uo.

tudományos intézetekben csak akkor kerülhet sor, ha az a meghatározott cél eléréséhez elengedhetetlen, és ha az nem helyettesíthető alternatív módszerekkel.⁴⁰

A német állatvédelmi törvény értelmében gerinces állat életét csak fájdalommentesen, érzéstelenítéssel lehet kioltani. Gerinces állat életét csak szakképzettséggel rendelkező személy olthatja ki. Ezt a szaktudást az illetékes hatóság előtt igazolni kell.

Az osztrák és a német állatvédelmi szabályozáshoz képest a magyar állatvédelmi törvény szélesebb körben teszi lehetővé az állat életének kioltását. A felsorolt okok közül álláspontom szerint a prém termelése céljából történő állatleölések összegegyeztetetlenné az állatvédelmi törvény céljával. A prémes állatok védelme érdekében 2008-ban törvénymódosító javaslat került benyújtásra a Parlament elé, amely sajnálatos módon nem került elfogadásra. A törvényjavaslat azon szemlélet hatására született meg, hogy a 21. században indokolatlan és megmagyarázhatatlan, hogy ezek az állatok azért veszítik életüket, hogy luxuscikk készüljön belőlük. A státusszimbólum-szükség nem adhat elég okot évente több millió állat legyilkolására. A törvényjavaslat célja, hogy megszüntesse a jogi lehetőségét Magyarországon a csak a prémjükért tartott állatok fogságban tartásának és leölésének.⁴¹ Egyetértek ezen állásponttal és támogathatónak tartom az Ávtv. és a kapcsolódó jogszabályok módosítását akként, hogy a prémes állatok életének kioltását jogszabály ne minősítse elfogadható oknak vagy körülménynek.

5. Kötelezések és szankciók az állatvédelmi törvényben

Az állatvédelmi szabályok megsértése esetén alkalmazható felelősségre vonási módokat, kötelezéseket és szankciókat nem csak az Ávtv. tartalmazza, hanem azok más jogszabályokban, sőt a közigazgatási jogon kívül más jogágakban is megjelennek, így például az állatkínzás napjainkban már büntetőjogi tényállásnak minősül, és az arra vonatkozó szabályokat a Btk. tartalmazza. A más jogszabályokban található kötelezések és szankciók vizsgálatára ebben a tanulmányban nem térek ki.

Ha kizárólag az állatvédelmi törvényre fókuszálunk, kijelenthetjük, hogy az a törvényben szétszórta, többféle kötelezést és szankciót biztosít a jogalkalmazás számára. Véleményem szerint az Ávtv.-ben egy külön fejezetben – „Kötelezések és szankciók” címmel – kellene rendelkeznie a jogalkotónak a kötelezésekről és szankciókról, hiszen sokféle joghátrány alkalmazása áll az állatvédelmi hatóság rendelkezésére és jelenleg ezek a törvényben szétszórta, részben a veszélyes ebek, részben az állatvédelmi bíróság szabályai, részben pedig a záró rendelkezések között található. Elképzeléseimhez hasonló javaslat került kidolgozásra a 2017. április 26-án benyújtott törvénymódosító javaslatban is, amely azonban más kérdések miatt visszavonásra került.⁴² Reményeim szerint azonban rövid időn belül ilyen, vagy ehhez hasonló megoldás kerül elfogadásra, mert álláspontom szerint a javasolt megoldás átláthatóbbá tenné a jogi szabályozást, ami több szempontból is előnyös lenne. Egyrészt megkönnyítené a jogalkalmazó szer-

⁴⁰ § 1. (6), TSchG.

⁴¹ T/5988. számú törvényjavaslat.

⁴² <http://www.parlament.hu/irom40/15370/15370.pdf> 9–12.

vek munkáját, másrészt hatékonyabban segíthetné elő az ügyfelek önkéntes jogkövető magatartását.

5.1. Az állatvédelmi bírság

Az állatvédelmi feladatok pénzügyi fedezetének egyik forrása az állatvédelmi bírság. Az erre vonatkozó általános szabályokat Ávtv. keretjelleggel határozza meg.⁴³ Állatvédelmi bírság fizetésére kötelezhető az, aki tevékenységével vagy mulasztásával az állatok kíméletére, védelmére vonatkozó jogszabály vagy hatósági határozat előírását megsérti, vagy annak nem tesz eleget.⁴⁴ E szabályból tehát az következik, hogy a fizetésre kötelezésnek nemcsak aktív magatartás, tevékenység, hanem nem-tevés – a cselekvési lehetőség, illetve cselekvési kötelezettség elmulasztása – is az alapja lehet, másrészt a bírság kiszabására nemcsak az állatok kíméletére, védelmére vonatkozó jogszabály, hanem hatósági határozat előírásának megsértése, vagy az ezekben foglalt rendelkezéseknek a nem teljesítése miatt is sor kerülhet. Az állatvédelmi bírság mértékének a magatartás súlyához, ismétlődéséhez és különösen az állatnak okozott sérelem jellegéhez, időtartamához kell igazodnia.

Az állatvédelmi bírságot az állatvédelmi hatóság szabja ki. Az Ávtv. a bírság kiszabása tekintetében két időbeli korlátot állít. Egyrészt az állatvédelmi hatóságnak a magatartásról történt tudomásszerzéstől számított egy évig van lehetősége a bírság kiszabására. Másrészt főszabály szerint az elkövetéstől számított öt éven túl nem szabható ki a bírság. A főszabály alól azonban van kivétel, mégpedig, ha a magatartás jogszerűtlen állapot fenntartásával valósul meg. Ebben az esetben az elévülés mindaddig nem kezdődik meg, amíg a jogszerűtlen állapot fennáll.⁴⁵ A bírság megfizetése nem mentesít más jogkövetkezmények alól.

Az állatvédelmi bírságról 1998 óta kormányrendelet rendelkezett. E jogszabály 2012-ben átfogó módosításra került. A módosítást megelőzően a kormányrendelet kimondta, hogy a bírság az azt kiszabó szerv bevételeit képezi, amelyet kizárólag az állatvédelemmel kapcsolatos kiadási többletének fedezeteként lehet felhasználni. Az állatvédelmi bírságból befolyt összeget pedig elkülönítetten és ellenőrizhetően kell kezelni. A módosítást követően azonban a kormányrendelet már nem tartalmazza ezt a rendelkezést, véleményem szerint helytelenül. Jelenleg ugyanis a jogszabály nem szól az állatvédelmi bírság sorsáról. Ez a gyakorlatban egyrészt azt jelenti, hogy előfordulhat, hogy a beszedett összeg elkerül a bírságoló szervtől, másrészt azt, hogy még abban az esetben sem biztos, hogy állatvédelmi célra kell fordítani, ha annak összege a bírságoló szervnél marad. Álláspontom szerint ismét egyértelműen rendelkezni kellene arról, hogy a bírság az azt kiszabó szervnél marad, amely köteles azt kizárólag állatvédelemmel kapcsolatos kiadásai fedezetére felhasználni. Ezáltal ismét több pénzügyi forrás állhatna rendelkezésre állatvédelmi célokra. Úgy gondolom, hogy a

⁴³ PAULOVICS (2002) i. ,0m. 87.

⁴⁴ Uo.

⁴⁵ 1998: XXVIII. tv. 43. § (2)-(3) bekezdés.

fizetési kötelezettségek azzal szolgálhatják az állatvédelem érdekeit, hogy a felmerülő kiadások fedezeteként jelennek meg.

5.2. Az elkobzás

Az Ávtv. jelenleg az elkobzásnak két esetkörét szabályozza: a veszélyes ebek által okozott sérülésekkel kapcsolatban, illetve az állattartó kötelezettségeinek nem, vagy nem megfelelő teljesítésével összefüggésben.

Az állatvédelmi hatóság a veszélyes eb azonnali elkobzását három esetben rendelheti el: ha az súlyos vagy maradandó kimenetelű sérülést okoz embernek, vagy ha az halálos kimenetelű sérülést okoz embernek, harmadrészt pedig akkor, ha az ebtartó veszélyes eb tartási engedélyét visszavonják. A jogerős határozattal elrendelt elkobzás költségei az eb tulajdonosát terhelik.

Ha az állattartó az Ávtv.-ben vagy külön jogszabályban foglalt rendelkezéseket nem vagy nem megfelelően teljesíti és ez által az állat vagy ember egészségét súlyosan veszélyezteti az állatvédelmi hatóság az állat tulajdonosának költségére elrendelheti – a feltételek biztosításáig – az állat megfelelő helyre való szállítását és a várható tartási költségek tulajdonos általi megelőlegezését. Ha az állattartó az állatvédelmi hatóság által előírt időpontig gondoskodik a jogszabályszerű állattartási feltételek biztosításáról, akkor az elszállított állatot részére vissza kell szolgáltatni, ellenkező esetben az állatvédelmi hatóság az állatot elkobozza. Az állatvédelmi hatóság gondoskodik az állat tulajdonjogának átruházásáról, ha ezt jogszabály kizárja, vagy az eredménytelen, az állat végleges elhelyezéséről. Az állat a korábbi tulajdonosának, illetve korábbi tartási helyére nem adható ki. Ha az állat végleges elhelyezése csak rendszeres költségráfordítással biztosítható, a korábbi tulajdonos a jogsértés súlyától, ismétlődésétől függően legfeljebb tizenkét hónapra jutó költség fizetésére kötelezhető. Az elhelyezés eredménytelensége esetén – hat hónap elteltével – az állat életét megengedett módon ki lehet oltani. Az Ávtv. alapján elkobzott állat tulajdonjoga törvény eltérő rendelkezése hiányában az államra száll. Összességében tehát megállapítható, hogy ez esetben az elkobzásra csak akkor kerülhet sor, ha az állatvédelmi hatóság által előírt időpontig az állattartó a jogszabályi feltételeket nem teljesíti.

Véleményem szerint az Ávtv. „Kötelezések és szankciók” c. fejezete kiegészülhetne az elkobzás egy harmadik esetkörével is. Javaslom, hogy az Ávtv. említett fejezete tartalmazza a következőket: „Az állatok védelmére és kíméletére vonatkozó jogszabály vagy hatósági határozat különösen súlyos vagy ismételt megsértése esetén, az állat maradandó egészségkárosodásának, elpusztulásának megelőzése céljából az állatvédelmi hatóság elrendelheti az állat elkobzását az állat tartójától.” Ezt azért tartom indokoltnak, mert lehetnek olyan esetek, amikor az állat érdekében indokolt a visszaadási feltételek teljesítése nélküli elkobzás. Véleményem szerint az elkobzásnak az állat maradandó egészségkárosodásának, elpusztulásának megelőzését is szolgálnia kell.

Az elkobzás jogintézménye az osztrák állatvédelmi törvénytől sem idegen. Az osztrák állatvédelmi törvény két esetben teszi lehetővé a hatóság számára az állatok elkobzását. Az első eset az, ha az állattartó már megsértette e törvény rendelkezéseit és a hatóság úgy ítéli meg, hogy ez a magatartás folytatódni fog, vagy megismétlődik, akkor a

hatóság az állatot elkobozza.⁴⁶ A másik eset, ha valaki az állattartástól való eltiltás ideje alatt állatot tart. Ekkor a hatóság köteles az állatot elkobozni és köteles annak ellátásáról és őrzéséről gondoskodni.⁴⁷ Az osztrák állatvédelmi törvény lehetővé teszi, hogy a hatóság az elkobzott állat életének kioltásáról rendelkezzen akkor, ha az állattartás törvényben meghatározott feltételeit sem állattartással foglalkozó intézmény, sem más állattartó személy nem tudja biztosítani.⁴⁸

Véleményem szerint a magyar szabályozásba átültethető lenne az osztrák állatvédelmi törvény azon rendelkezése, amely szerint, ha valaki az állattartástól eltiltás ideje alatt állatot tart, akkor a hatóság köteles azt elkobozni és köteles annak ellátásáról és őrzéséről gondoskodni. Ha valaki egy állatnak fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozott és ezért bíróság már jogerősen elítélte, valamint ha az Ávtv. meghatározott szakaszait megsértette, akkor az állattartástól eltiltás ideje alatt ne csak a sérelmet szenvedett állatot, hanem más állatot se tarthasson. Álláspontom szerint ez a rendelkezés bizonyos esetekben kellő visszatartó erővel bír.

6. Állatvédelmi oktatás

Az állatvédelmi törvényünk kimondja, hogy az állatokkal szembeni megfelelő magatartásra, gondoskodásra nevelést, az állatok megismerését az iskolai általános képzésbe, a szakképzésbe és az ismeretterjesztésbe be kell építeni. Ezen feladatok végrehajtását az állami és önkormányzati szervek, valamint az oktatási intézmények kötelesek előmozdítani. A gyakorlatban azonban az érintett szervek e feladatokat egyáltalán nem, vagy nem hatékonyan látják el. A törvényi rendelkezés ellenére sajnálatos tény, hogy mind az óvodai nevelés országos alapprogramja, mind a Nemzeti Alaptanterv méltatlanul elhanyagoltan kezeli vagy egyáltalán nem tárgyalja a felelős állattartás témakörét. Az utóbbi években részben a pedagógusoknak, részben pedig a civil szervezeteknek köszönhetően egyre elterjedtebbé vált, hogy az óvodákban és az iskolákban az állatvédelemmel foglalkozó civil szervezetek tagjai a felelős állattartás témában egy-egy alkalommal előadást tartanak. Mindez bár előrelépésnek számít a korábbi gyakorlathoz képest, véleményem szerint még mindig kevés, sokkal inkább a felelős állattartás rendszeres oktatását kellene előtérbe helyezni. Álláspontom szerint az iskolai általános képzésben alsó- és felső tagozaton egy-egy tanévben akár külön tantárgy keretében is megvalósítható lenne az állatvédelmi ismeretek oktatása. Az állatokat társadalmunk és jogrendszerünk a mai napig dolognak tekinti. Márpedig – ahogy azt az Ávtv. is deklarálja – az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, akik védelmet érdemelnek. Az ember nem élhet vissza az állatok kiszolgáltatottságával, s ezért az állatokat védelemben kell részesíteni.⁴⁹ Ezen nézet előtérbe kerüléséhez szemléletváltásra van szükség, amit álláspontom szerint elsősorban a gyermekek, azaz a jövő generáció szintjén kell kezdeni: a gyermekkorban kiemelten fontos a természet- és

⁴⁶ § 40 (1) TSchG.

⁴⁷ § 39 (3) TSchG.

⁴⁸ § 40 (2) TSchG.

⁴⁹ ZOLTÁN Ödön: Az állatvilág jogi védelme. *Magyar Jog*, 1986/2. 109.

állatvilág szeretetére és tiszteletére nevelés, amelyet egy részletesen kidolgozott oktatási program keretében lehetne legideálisabban megvalósítani. E tekintetben jó megoldás lenne véleményem szerint, ha a felelős állattartás, mint oktatási témakör egyaránt feltüntetésre kerülne a Nat-ban és a kerettantervben, ugyanis az oktatási intézmények részére e két dokumentum tartalmazza a köznevelés tartalmi egységét. Ezen túlmenően álláspontom szerint az állatvédelmi ismeretek és a felelős állattartás oktatásába az állatvédelemmel foglalkozó civil szervezeteket is be kellene vonni, mert e szervezetek az állatokkal való megfelelő bánásmódot hivatottak képviselni, valamint állat-asszisztált programjaikkal hozzájárulhatnak az állatok viselkedésének megértéséhez és az empátia kialakulásához is.

7. A kutyák egyedi megjelölése

Az Ávtv. 2013. január 1-jétől kötelezővé tette a négy hónaposnál idősebb ebek microhippel történő megjelölését, amelynek összegét maximum – háromezer ötszáz forint – árban határozta meg a jogalkotó. Ezen összeg az Ávtv. értelmében magába foglalja a microchip árát, a beültetés díját és az adatbázisba való regisztráció díját. A kormányrendelet kimondja, hogy az adatbázisba való regisztráció, valamint az adatbázisban regisztrált eb adatainak megváltozása miatt történő adatmódosítás díjmentes. A kutyák microhippel történő megjelölésének jogszabályban való előírásának indoka, hogy az ebek gazdával rendelkezését valamilyen módon igazolni szükséges, ugyanis „[...] az elveszett, de jelölt állatok befogásukat követően órákon belül visszakerülnek gazdáikhoz, hiszen transzponderük sorszámának leolvasását követően azonnal az állatorvos rendelkezésre állnak a beültetéskor elvégzett regisztráció során a sorszámhoz rendelt adatok.”⁵⁰

Az Ávtv. értelmében a transzponderrel megjelölt ebek adatait – az állat tartója és más személyek jogainak, személyi biztonságának és tulajdonának védelme céljából – országos elektronikus adatbázisban kell nyilvántartani, amelyet az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv működtet és jogosult kezelni az abban rögzített adatokat.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv jogszabályban meghatározott közfeladat ellátása érdekében egyrészt hozzáférést biztosít az adatbázishoz a települési, fővárosban a fővárosi kerületi és a fővárosi önkormányzat részére, másrészt pedig hozzáférést biztosít a bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság és más közigazgatási szerv részére.

Az adatok országos adatbázisban történő nyilvántartásának indoka az, hogy az önkormányzatok egy része korábban már kötelezővé tette az ebek megjelölését, de a helyi chipadatbázisok csak az önkormányzatok illetékességi területén tartott ebek adatait tartalmazták és az egyes adatbázisok közti kommunikáció hiányából következően, amennyiben egy eb az adatait tartalmazó rendszer illetékességi területén túl kóborolt, befogásakor tehetetlen volt a megtaláló, még ha az állat meg is volt jelölve. Ezért van szükség a transzponderrel megjelölt ebek országos adatbázisban történő kötelező nyilvántartásának bevezetésére.⁵¹

⁵⁰ T/4247/57. számú törvényjavaslat.

⁵¹ T/4247/57. számú törvényjavaslat.

A jogszabály azonban nem csak az ebtartóra vonatkozóan határoz meg kötelezettségeket, hanem az állatorvos tekintetében is, aki az eb vizsgálata, kezelése előtt köteles ellenőrizni, hogy az állat rendelkezik-e microchippel, mert veszettség ellen csak microchippel megjelölt eb oltható.⁵² Amennyiben az állat microchippel megjelölt vagy ivartalanított, akkor az ezen beavatkozásokat elvégző állatorvos igazolni köteles azt az oltási könyv vagy a kisállatútlevél megfelelő rovatának kitöltésével, aláírásával és bélyegzőjével ellátva.⁵³

Ha az állatorvos a kutyát microchippel megjelölte, akkor annak behelyezését követően, legkésőbb nyolc napon belül az állat adatait az adatbázisban regisztrálnia kell. Az adatbázisba történő regisztrációnak, valamint az adatbázisba már regisztrált eb adatának megváltozása miatt történő adatmódosításnak nincs költsége.⁵⁴

A négy hónaposnál idősebb microchippel nem jelölt ebről a jegyző és a szolgáltató állatorvos köteles jelentést tenni a járási hivatal felé. A jegyző és a járási állat-egészségügyi hatóság tizenötezer forinttól negyvenötezer forintig terjedő állatvédelmi bírságot szabhat ki azzal az állattartóval szemben, aki elmulasztja az eb microchippel történő megjelölését.⁵⁵

A jogszabály az ebtartóra adatváltozás-bejelentési kötelezettségeket is ró. Az állattartónak az adatváltozásokat nyolc napon belül az állatorvossal regisztráltatnia kell az adatbázisba. Ezen regisztráltatási kötelezettség körébe sorolja a jogszabály az eb tulajdonosának tartási helyének megváltozását, az állat elpusztulását. Ha az állat új állattartóhoz kerül, akkor az új állattartó köteles nyolc napon belül az adatváltozást regisztráltatni. A korábbi tartó adatait legalább öt évig kell nyilvántartania az adatbázis működtetőjének.

A társállatok microchippel történő megjelölésének további előírásait a Magyar Állatorvosi Kamara microchip szabályzata tartalmazza. A szabályzat többek között a microchip behelyezésének általános szabályait, és tiltó rendelkezéseket tartalmaz.

Az osztrák állatvédelmi törvény is rendelkezik az ebek egyedi megjelöléséről és adatbázisban való regisztrációjáról. A jogszabály rögzíti, hogy a szövetség területén minden kutyát állatorvos által beültetett microchippel megjelölve kell tartani, amelynek költségei az állat tartóját terhelik. A kölyökkutyákat három hónapos korukig kell microchippel ellátni. Az adatokat egy elektronikus portálon kell nyilvántartásba vennie vagy az állattartónak, vagy a hatóságnak, miután az adatokat az állattartó regisztrálta a hatóságnál, vagy az állattartó nevében a megjelölést vagy oltást végző állatorvosnak, vagy pedig más regisztrációt végző szervezetnek.⁵⁶ Véleményem szerint a magyar szabályozásban is lehetővé kellene tenni, hogy az adatokat az állattartó is regisztrálhassa az adatbázisban. Erre azért van szükség, mert a gyakorlatban állandó problémát okoz, hogy a microchippel történő megjelölést végző állatorvos elmulasztja az adatokat regisztrálni az adatbázisba, és az állat elveszése, elszökése esetén az állatot

⁵² 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól 4. § (7).

⁵³ 41/2010. (II. 26.) Kormányrendelet 17/B. § (1)–(2).

⁵⁴ 41/2010. (II. 26.) Kormányrendelet 17/B.§ (3), (5).

⁵⁵ 244/1998. (XII. 31.) Kormányrendelet az állatvédelmi bírságról.

⁵⁶ § 24a, TSchG.

megtaláló vagy befogó személy a chipleolvasás során a regisztrálatlan microchip miatt az állatot nem tudja az állattartónak visszaadni. Ebből adódóan a kötelező microchip jogszabályban való előírásának jogalkotói indoka és célja nem valósul meg maradéktalanul. Álláspontom szerint, ha az állattartó is regisztrálhatná az adatokat az adatbázisban, lényegesen kevesebb regisztrálatlan microchippel rendelkező kutya lenne hazánkban. Véleményem szerint az állat elektronikus transzponderrel való megjelölésekor az állattartónak az állatorvosnál kellene nyilatkoznia arról, hogy maga kívánja-e a regisztrációt elvégezni, vagy sem. Amennyiben az állattartó szeretne élni ezzel a lehetőséggel, úgy az állatorvos köteles lenne átadni az állattartónak egy, a regisztrációhoz szükséges információkat tartalmazó nyomtatványt. Álláspontom szerint ez a megoldás az állatorvosok adminisztrációs terheinek csökkenését is eredményezheti. Amennyiben az állattartó úgy nyilatkozik, hogy nem kívánja elvégezni, vagy ha az állattartó nyilatkozata ellenére mégsem végzi el a regisztrációt, úgy azt továbbra is az állatorvos köteles elvégezni.

Az osztrák szabályozás értelmében abból a célból, hogy az elszökött vagy elhagyott kutyák visszakérülhessenek gazdáikhoz, regisztrációs számmal ellátott (törzs)adatokat⁵⁷ kell bejegyezni az adatbázisba. A sikeres adatrögzítés után az adatbázis közli ezt a számot az adatokat rögzítő személlyel. Ha az adatokat a hatóság, az állattartó nevében állatorvos, vagy más regisztrációt végző szervezet rögzítette az adatbázisban, akkor a regisztrációs számot közölni kell az állattartóval is. Az adatváltozásokat az állattartó vagy az állat tulajdonosa köteles regisztrálni az adatbázisba. Ekkor az adatbázis új regisztrációs számot bocsát ki. Ha az állat elhalálzásának dátumát nem regisztrálják az adatbázisban, akkor az az állat születési dátumától számított 20 év után automatikusan törli az adatokat a nyilvántartásból.⁵⁸ Véleményem szerint az adatbázis működése tekintetében is mintaként szolgálhat hazai viszonylatban az osztrák megoldás.

8. A gazdátlan állatok tartására szolgáló létesítményekkel kapcsolatos szabályok

Az Ávtv. az önkormányzat kötelező feladatává teszi a kóbor állatok befogását a település belterületén. A befogott kóbor állat az állam tulajdonába kerül, azonban a tulajdonátszállást a törvény egy negatív feltételhez köti, mégpedig, ha a befogástól számított tizenöt napon belül a kóbor állat tulajdonosa nem válik ismertté. Amennyiben a kóbor állat tulajdonosa ismertté válik, az Ávtv. az állat visszavételének, valamint a befogásával és elhelyezésével kapcsolatos költségek megtérítésének kötelezettségét telepíti a tulajdonosra. Ha a tulajdonos az állatot nem veszi vissza vagy az állat egészségét súlyosan veszélyeztető tartási körülmények miatt az állat részére nem adható ki, akkor az állatvédelmi hatóság – az addig felmerült költségek megtérítésére való kötelezés

⁵⁷ Az állattartó vagy a tulajdonos személyes adatait, a kutyatartás kezdetének dátumát, az új állattartó birtokba lépésének dátumát, vagy az állat elhalálzásának dátumát. Az állattal kapcsolatos adatokat, mint az eb fajtája, neme, születési dátuma, microchip száma, az állaton végzett beavatkozás adatai, a beavatkozást végző állatorvos adatai, illetve egyéb okok adatai pl. elkobzás, születési ország, nem kötelező adat: az állatútlevél száma, nem kötelező adat: az utolsó veszettség elleni védőoltás dátuma, és ha rendelkezésre áll, akkor a vakcina hatóanyagának adatai.

⁵⁸ § 24a, TSchG.

mellett – az állat elkobozásáról határoz, ezt követően gondoskodik az állat tulajdonjogának átruházásáról, ha ezt jogszabály kizárja vagy az eredménytelen, akkor pedig az állat végleges elhelyezéséről dönt. Ha az állat végleges elhelyezése csak rendszeres költségráfordítással biztosítható, akkor a hatóság a korábbi tulajdonost a jogsértés súlyától, ismétlődésétől függően legfeljebb tizenkét hónapra jutó költség fizetésére kötelezheti. Fontos kiemelni, hogy az Ávtv. az állat életének megengedett módon történő kioltását lehetőségként rögzíti abban az esetben, ha az elhelyezés eredménytelen. A gyakorlatban a legtöbb gyepmesteri, illetve ebrendészeti telepen két hét elteltét követően a befogott kutyák életét kioltják különböző okokra hivatkozva. A leggyakoribb okok: a férőhely hiánya, illetve, hogy az eb emberre és állatra fokozottan veszélyes, nem idomítható.

Az Ávtv. felhatalmazást ad a Kormánynak, hogy a település belterületén a kóbor állatok befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályait rendeletben állapítsa meg. E részletszabályok kidolgozására azonban a mai napig nem került sor pedig álláspontom szerint igen csak indokolt lenne. Jelenleg ugyanis a helyi önkormányzatok kötnek megállapodásokat különböző szervezetekkel – esetleg természetes személyekkel – a gyepmesteri, ebrendészeti feladatok ellátására. Az állatok befogásával, őrzésével, tartásával, kiváltásával stb. kapcsolatos feladatokat pedig nagyrészt e szervezetek belső szabályzata tartalmazza, nem pedig kormányrendelet. Én a kormányrendeleti szintű szabályozást tartom indokoltnak, hiszen ez esetben a Magyarország területén található minden gyepmesteri telepet ugyanazon kötelezettségek terhelnének. Így még a lehetősége sem állna fenn annak, hogy önkormányzatonként, telepenként eltérő feladatokat látnak el a gyepmesterek. Ismét kiemelném, hogy erre az Ávtv. meg is adta már 1998-ban a felhatalmazást a Kormány számára.

9. Záró gondolatok

Azzal, hogy hazánk megalkotta az állatvédelmi törvényt, az állatvédelmi hatékonyság előmozdítása került előtérbe. A társadalom figyelmének az állatvédelemre való irányítása, illetve az állatokhoz való helyes viszonyulás kialakítása máig meghatározó szerepet töltenek be a modern társadalmakban, ugyanakkor folyamatosan törekedni kell az állatvédelmi eszme magasabb szintre emelésére, gátat szabva az ember magasabb élőlény-mivoltával való visszaéléseknek. Tanulmányomban az állatvédelmi törvény fejlesztésére irányuló néhány gondolatot igyekeztem megfogalmazni, amelyeket külföldi megoldásokkal is megkíséréltem alátámasztani. Úgy gondolom, hogy egy modern, etikai szemléletet tükröző állatvédelmi törvény előnyösen járulhat hozzá hazánk nemzetközi megítélésének e téren való növeléséhez.

